

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาที่สำคัญของสาธารณสุขทั่วโลกขณะนี้คือ ปัญหาการระบาดของโรคเอดส์ซึ่งมีการแพร่ระบาดไปทั่วภูมิภาคของโลก สถานการณ์โรคเอดส์จาก 184 ประเทศทั่วโลก จนถึงปัจจุบันพบว่ามียุติเชื้อโรคเอดส์ทั่วโลกประมาณ 42 ล้านคนและมีผู้เสียชีวิต จากโรคเอดส์ประมาณ 3.1 ล้านคน ประเทศไทยมีรายงานผู้ติดเชื้อจนถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2545 พบว่ามีผู้ติดเชื้อโรคเอดส์จำนวน 133,500 ราย ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่มีอาการจำนวน 75,975 ราย และเสียชีวิตจำนวน 39,800 ราย (กองโรคเอดส์, 2545) อย่างไรก็ตามสถานการณ์ของโรคเอดส์ มีการระบาดของโรคติดเชื้อเอชไอวีลดลงด้วยผลจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนโดยส่วนรวมและผลจากโครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ สำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสถานการณ์โรคเอดส์ พบว่าจำนวนผู้ป่วยเอดส์สะสมมีอัตราการลดลงตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงสาธารณสุข, 2545) เพราะผู้ติดเชื้อส่วนหนึ่งยังไม่ปรากฏอาการป่วย แต่ในระยะยาวบุคคลกลุ่มนี้ก็จะมีการป่วยซึ่งก็ยังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญต่อไป

ดังนั้นสถานการณ์โรคเอดส์ยังเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับชาติและในชุมชนที่ส่งผลกระทบถึงปัญหาด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และเศรษฐกิจสังคม ในด้านร่างกาย พบว่าเมื่อผู้ติดเชื้อเอดส์ปรากฏอาการซึ่งจะเข้าสู่ระยะผู้ป่วยเอดส์ก็จะเริ่มมีอาการแทรกซ้อนต่าง ๆ เกิดขึ้นผู้ป่วยจะต้องมีการดูแลตนเองตามอาการต่าง ๆ ที่ปรากฏทางด้านร่างกาย โดยจะต้องเดินทางมารับการรักษาที่โรงพยาบาลอย่างต่อเนื่อง และบ่อยครั้งมากขึ้นตามอาการของโรคแทรกซ้อนที่ปรากฏ ซึ่งจะส่งผลถึงค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการรักษา สำหรับภาวะการรักษาในระบบปัจจุบันผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อที่มีอาการป่วยจะต้องอยู่โรงพยาบาลเฉลี่ยปีละ 3 ครั้ง ครั้งละประมาณ 12 วัน ค่าใช้จ่ายที่โรงพยาบาลต้องใช้เฉลี่ยเพียงละ 3 แสนบาทต่อปี สำหรับค่ายาที่ต้องใช้รักษาอาการป่วยประมาณคนละ 60,000 บาทต่อปี (คณะอนุกรรมการส่งเสริมชุมชนควบคุมโรคเอดส์, 2541) รวมถึงการดูแลผู้ป่วยจากญาติและผู้ใกล้ชิดในครอบครัว ถ้าไม่ได้รับการดูแลทางด้านร่างกายจากบุคคลรอบข้างดังกล่าวก็จะเกิดปัญหาทางด้านจิตใจตามมาด้วยเช่นกัน ปัญหาทางด้านจิตใจนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากสำหรับผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ เริ่มตั้งแต่รู้ว่า

ตนเองติดเชื่อเอดส์กว่าที่ตนเองจะทำใจยอมรับได้ต้องใช้เวลามากพอสมควร และปัญหาการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ โดยเฉพาะบุคคลใกล้ชิดก็ยังไม่ยอมรับ และมีการรังเกียจอยู่ในชุมชน ทั้ง ๆ ที่บุคคลในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์เป็นอย่างดีสำหรับด้านสังคมพบว่าถ้าเป็นผู้ติดเชื่อเอดส์ก็จะปิดบังยังไม่บอกใคร ยกเว้นสามีหรือภรรยาผู้ติดเชื่อเอดส์ก็จะเข้าสังคมได้ เพราะบุคคลอื่นยังไม่มีการรับรู้ แต่ถ้าอยู่ในระยะปรากฏอาการ เป็นผู้ป่วยแล้วก็จะแยกตัวไม่เข้าสังคม กลัวคนอื่นรู้ ไม่ยอมรับและรังเกียจ

จากผลกระทบดังกล่าว รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญ จึงได้กำหนดนโยบายและแผนงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อย่างเป็นรูปธรรม มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาโรคนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่องกล่าวคือ ได้มีการกำหนดโครงสร้างแผนงานตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 และหนึ่งใน โครงสร้างแผนงานนั้นคือ แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ซึ่งงานภายใต้แผนงานป้องกัน และแก้ไข ปัญหาเอดส์ ประกอบด้วย 3 งานหลักคือ งานป้องกันการติดเชื่อเอดส์ งานแก้ไขปัญหาเอดส์ และ งานพัฒนาภูมิปัญญาและวิจัยเกี่ยวกับโรคเอดส์แผนการป้องกันและควบคุมปัญหาเอดส์ได้เปลี่ยนจุดเน้นมาที่คน และสิ่งแวดล้อม หนึ่งในยุทธศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานทางการพัฒนาคือ การพัฒนา ศักยภาพคน ครอบครัว ชุมชน ให้ตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ มีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพ และสร้างชุมชนที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ โดยเน้นให้มีการเสริมสร้างความ เข้มแข็งขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ให้ชุมชนมีการ ตระหนัก รับผิดชอบต่อตนเอง มีการเสริมสร้างพลังอำนาจให้เกิดขึ้นในชุมชน และประชาชน ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ไม่มีผู้ใดจะรู้ถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีที่สุดเท่ากับคนใน ท้องถิ่นเอง และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามาของตนเอง” (คณะอนุกรรมการส่งเสริม ชุมชนควบคุมโรคเอดส์, 2541, หน้า 13) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ที่ 4 คือการเสริมสร้างความ เข้มแข็งขององค์กรชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การชุมชนองค์การหนึ่งที่อยู่ในชุมชน ที่รัฐบาลได้มี นโยบายสนับสนุนการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้พัฒนา ศักยภาพทั้งทางด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดูแลสุขภาพของชุมชน โดยเฉพาะในการป้องกันและควบคุมปัญหาเอดส์ ได้เน้นการดำเนินงาน ที่การพัฒนาประสิทธิภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เพราะองค์การนี้ปกครองชุมชนด้วยทรัพยากร และบุคลากรของชุมชนเอง จึงมีความคล่องตัวต่อ การดำเนินงานปรับเปลี่ยนทางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชนให้เอื้อต่อการป้องกันและควบคุม ปัญหาโรคเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คณะอนุกรรมการส่งเสริมชุมชนควบคุมโรคเอดส์, 2541)

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกลุ่มหนึ่งที่สำคัญของผู้ในระดับชุมชน ที่ปฏิบัติงานด้านป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในชุมชนซึ่งควรมีการเสริมสร้างพลังอำนาจให้เกิดขึ้น โดยที่การเสริมสร้างพลังอำนาจจะเป็นการที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกมีอำนาจ มั่นใจ ยึดมั่น ผูกพัน และ มุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมายของตนเองและหน่วยงาน ปฏิบัติหรือกระทำภารกิจให้ประสบความสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง โดยทำความเข้าใจและยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์โรค ทบพวนสถานการณ์ปัญหาอย่างรอบคอบ ตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม และนำวิธีการ ปฏิบัตินั้นมาใช้ต่อไป ส่งผลให้บุคคลมีพลัง มีความสุข และตระหนักในศักยภาพของตนเอง จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ต่อไป เพื่อที่จะทำให้สมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุเป้าหมายของตนเองและหน่วยงาน โดยการปฏิบัติหรือกระทำ ภารกิจหนึ่ง ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง อีกทั้งจะต้องมีความเชื่อมั่น ในความสามารถของตนเองว่าสามารถกระทำภารกิจต่าง ๆ ได้สำเร็จ และต้องได้รับการยอมรับ สนับสนุน ส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด และมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Gibson, 1995) สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การรับรู้บทบาทจะเป็นการแสดง พฤติกรรมตามสิทธิหน้าที่ การกระทำตามตำแหน่ง และสถานภาพโดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ เดิมในการแปลความหมายและแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตามบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องรับรู้และเข้าใจในบทบาทที่ตนจะต้องปฏิบัติโดยจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Allport, 1968) แต่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 90 ยังไม่มีศักยภาพและความพร้อม ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์อย่างจริงจัง (คณะอนุกรรมการส่งเสริมชุมชน ควบคุมโรคเอดส์, 2541)

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่ได้ดำเนินการ ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อย่างจริงจังเช่นกัน ส่วนใหญ่จะเป็นการสนับสนุนงบประมาณให้กับ หน่วยงานสาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (องค์การบริหารส่วนตำบลปากกราน, 2544, หน้า 18) และจากการศึกษานำร่องในกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลปากกรานจำนวน 28 ราย ในเรื่องการทำงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในชุมชน เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2544 ที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากกราน พบว่าสมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนตำบลยังขาดความพร้อมในการดำเนินงานร้อยละ 82.10 เนื่องจากไม่ทราบ รายละเอียดในบทบาท วิธีการดำเนินงาน และไม่ได้รับการกระตุ้น ส่งเสริม แนะนำจากผู้เกี่ยวข้อง (กองโรคเอดส์, 2543) อีกทั้งยังมีการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์น้อย (สายสิญจน์ เปรมเกิด, 2543)

ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จนั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยอื่น ๆ รายได้เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานโดยผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะมีเวลาสำหรับการทำงานและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ อีกทั้งรายได้เป็นเสมือนตัวเสริมแรงขึ้นพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อการทำงาน ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของ นรินทร์ สังข์รักษา (2537) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อหน้าที่การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของสถานีนามัยภาคกลางตามโครงการพัฒนาสถานีนามัย (ทสอ.) พ.ศ. 2535-2544 ผลการศึกษาพบว่ารายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านบริหารด้านบริการ และด้านวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับระดับการศึกษาก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน จากการศึกษาของ นิตยา อินกลิ่นพันธุ์ (2540) พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรดา ช่ายแก้ว (2542) พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของ สมโภชน์ คชศิลา (2544) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพนักเรียนประถมศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าสถานีนามัย จังหวัดนครปฐม พบว่าวุฒิการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนประสบการณ์ในการทำงานก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน บรูม และฟิลลิปส์ (Broom & Phillip, 1978) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทที่กระทำจริงของบุคคลได้แก่ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล จากการศึกษาของ รัชนีบูลย์ อุดมชัยรัตน์ (2542) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาด้านโรคเอดส์ในสถานบริการสาธารณสุข สังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่าประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันทำให้การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาด้านโรคเอดส์แตกต่างกัน และจากการศึกษาของ นางพางา บัณฑิตพงษ์ (2542) พบว่าประสบการณ์การทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลหอผู้ป่วยหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่ามีมีการศึกษาการรับรู้บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลน้อยแต่ได้มีการศึกษาการรับรู้บทบาทในกลุ่มอื่น จากการศึกษานพพร การถัก (2535) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร การรับรู้

บทบาทกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการรับรู้บทบาทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรดา ช่างแก้ว (2542) พบว่าการรับรู้ลักษณะงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สายสิญจน์ เปรมเกิด (2543) พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในระดับมากส่งผลให้มีการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้ดี และสอดคล้องกับการศึกษาของ สลิลลา รุจนวงศ์ (2543) พบว่าการรับรู้บทบาทโดยการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาครั้งที่ 1 ส่งผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้บทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนปัจจัยทางด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ พบว่ามีการศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลน้อย แต่ได้มีการศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจในกลุ่มอื่น จากการศึกษาของ นงพงา บันทองพันธุ์ (2542) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลหอผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลหอผู้ป่วยหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของ กุลวดี มุฑุพล (2542) พบว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจของพยาบาลประจำการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สายสิญจน์ เปรมเกิด (2543) พบว่าโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจสามารถส่งผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้ดี และจากการศึกษาของ สลิลลา รุจนวงศ์ (2543) พบว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาครั้งที่ 2 สามารถพัฒนาศักยภาพสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งปัจจัยที่สนใจนำมาศึกษา ได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การรับรู้บทบาท และการเสริมสร้างพลังอำนาจ ถึงแม้ว่าปัจจัยดังกล่าวจะมีผู้ทำวิจัยมามากแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากยังไม่เคยมีการทำวิจัยในกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาก่อนในเขตภาคกลาง อีกทั้งประชากรในกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขด้านการป้องกันและควบคุมโรคตามการปฏิรูประบบสาธารณสุขและการกระจาย

อำนาจที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการปฏิบัติงานในชุมชน เพื่อให้คำแนะนำ กระตุ้นส่งเสริมแก่บุคคลกลุ่มนี้ได้อย่างถูกต้องต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บทบาท การเสริมสร้างพลังอำนาจ และการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บทบาท และการเสริมสร้างพลังอำนาจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์หรือไม่
3. ปัจจัยคัดสรรอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บทบาท การเสริมสร้างพลังอำนาจ และการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บทบาท และการเสริมสร้างพลังอำนาจกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
3. ศึกษาอำนาจการทำงานร่วมของปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บทบาท และการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สมมติฐานในการวิจัย

1. รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
3. ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

4. การรับรู้บทบาทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
5. การเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
6. ปัจจัยที่คัดสรรสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล สามารถนำผลการวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้มีการรับรู้บทบาทและการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2. ด้านการบริหารการพยาบาล ได้แนวทางในการประสานงานของบุคลากรทางการพยาบาลที่ปฏิบัติงานในระดับสถานีอนามัย และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
3. ด้านการวิจัย ได้แนวทางในการค้นคว้าวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป
4. ด้านการศึกษา ได้แนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน รวมถึงแนวทางการแก้ไขในตัวปัจจัยที่มีความเป็นไปได้และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยหาความสัมพันธ์ (correlational descriptive research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บทบาท และการเสริมสร้างพลังอำนาจกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ และอำนาจการทำนายร่วมของปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บทบาท และการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำการศึกษาในระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ

- 1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน
- 1.2 การรับรู้บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
- 1.3 การเสริมสร้างพลังอำนาจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรับรู้บทบาท หมายถึง การแปลความหรือการให้ความหมายข้อมูลที่ได้รับจากการสัมผัสสิ่งเร้าของประสาทสัมผัสต่าง ๆ โดยใช้สมอง ประสบการณ์ สภาพจิตใจในการให้ความหมายและแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติตามหน้าที่ด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ แบ่งได้ 4 ด้าน ได้แก่ ความคาดหวังในบทบาท มโนคติบทบาทของบุคคล การยอมรับในบทบาท และการปฏิบัติตามบทบาท ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความคาดหวังในบทบาท หมายถึง ความคิด/ความรู้สึกของบุคคลอื่นที่คาดหวังต่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับบทบาทการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

1.2 มโนคติบทบาทของบุคคล หมายถึง ความคิดของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่คาดหวังว่าตนเองควรมีบทบาทต่าง ๆ ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

1.3 การยอมรับในบทบาท หมายถึง การให้ความสำคัญในบทบาทการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาถึงบทบาทที่ต้องกระทำว่ามีความสำคัญต่อตนเองหรือทำให้เกิดความขัดแย้งกับความคาดหวังของสังคมน้อยที่สุด

1.4 การปฏิบัติตามบทบาท หมายถึง การตีความ/แปลความตามความรู้สึกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ โดยแสดงตามบทบาทที่คาดหวังของสังคมและแสดงตามการรับรู้และเข้าใจของตนเองต่อบทบาท ตลอดจนมีการยอมรับ

ในบทบาทที่ตนครองอยู่ ซึ่งอาจแสดงบทบาทตามการรับรู้ของตนได้ดีหรือไม่นั้นต้องอาศัย องค์ประกอบ 3 ข้อข้างต้น

2. การเสริมสร้างพลังอำนาจ หมายถึง กระบวนการส่วนบุคคลของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลที่ก่อให้เกิดการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพความสามารถของตนเอง ในกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นพบสถานการณ์จริง การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม และการคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การค้นพบสภาพการณ์จริง หมายถึง การพยายามทำให้บุคคลยอมรับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนตามสภาพที่เป็นจริง ทำความเข้าใจข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง โดยมีการ ตอบสนอง 3 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญาการรับรู้ และด้านพฤติกรรม

2.2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การทบทวนเหตุการณ์ สถานการณ์อย่างรอบคอบด้วยการตั้งปัญหาขึ้นถามตนเองเมื่อเผชิญเหตุการณ์ พิจารณาไตร่ตรอง อย่างรอบคอบ แสวงหาทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพให้กับตนเอง หาคำตอบให้กับตนเอง และนำ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อตัดสินใจจัดการกับปัญหาโดยการตีความ วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และหาข้อโต้แย้งได้อย่างเหมาะสม

2.3 การตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม หมายถึง เป็นการเลือกวิธี ปฏิบัติที่ตนเองคิดว่าเหมาะสมและดีที่สุด โดยที่บุคคลมีทางเลือกหลายวิธีที่ขึ้นอยู่กับ การแสวงหา แนวทางแก้ไขปัญหาของบุคคล

2.4 การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การรักษาไว้ซึ่งพฤติกรรม การ แก้ปัญหานั้นสำหรับใช้ในครั้งต่อไป

3. การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ หมายถึง กิจกรรมที่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ปฏิบัติงานจริงตามบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานด้าน การป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดกิจกรรมป้องกันและควบคุม โรคเอดส์/สนับสนุนงบประมาณ การประสานงาน การติดตามประเมินผล และการรายงาน สรุปลผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การวางแผน หมายถึง การที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบาย และมีความสามารถในการเขียนแผนงาน/โครงการ หรือมีส่วนร่วมในการ เขียนแผนงาน/โครงการ การดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

3.2 การจัดกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคเอดส์/สนับสนุนงบประมาณ หมายถึง การที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินงานจัดกิจกรรมการป้องกันและควบคุม

โรคเอดส์ ได้แก่การเดินรณรงค์ การจัดนิทรรศการ การให้คำปรึกษา และการเยี่ยมบ้าน ผู้ติดเชื้อ เอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

3.3 การประสานงาน หมายถึง การที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นแกนกลางในการติดต่อสื่อสารการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์กับสถานีอนามัยตำบล องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน และประชาชนในชุมชน

3.4 การติดตามประเมินผล หมายถึง การที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการติดตามควบคุมตรวจสอบการจัดกิจกรรม/โครงการ ภายหลังการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

3.5 การรายงานสรุปผล หมายถึง การที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำขั้นตอนและผลการดำเนินงานภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

4. รายได้ หมายถึง จำนวนเงินรายรับทั้งหมดโดยไม่หักค่าใช้จ่ายมีหน่วยเป็นบาท/เดือน

5. ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาในชั้นสูงสุดของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

6. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาการทำงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

7. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง บุคคลที่มีภูมิลำเนาและอยู่ในพื้นที่ตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับจากเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อมาปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ โดยมีตำแหน่งคราวละ 4 ปี

8. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 สังกัด กระทรวงมหาดไทย

9. ชั้นองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ระดับขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ถูกแบ่งโดยพิจารณาจากรายได้รวมต่อปีขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีทั้งหมด 5 ชั้น

9.1 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 1 หมายถึง หน่วยงานที่มีรายได้รวมต่อปี สูงที่สุด (เกิน 20,000,000 บาท)

9.2 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 2 หมายถึง หน่วยงานที่มีรายได้รวมต่อปี รองลงมาเป็นลำดับที่ 1 (12,000,000 – 20,000,000 บาท)

9.3 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 3 หมายถึง หน่วยงานที่มีรายได้รวมต่อปี
รองลงมาเป็นลำดับที่ 2 (6,000,000 – 12,000,000 บาท)

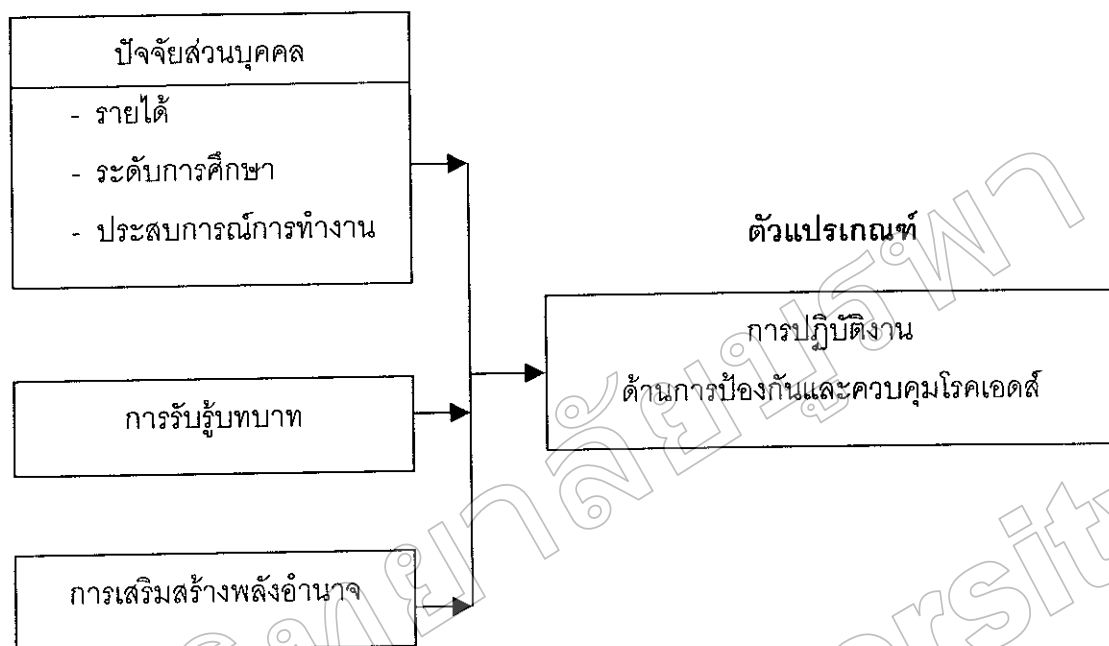
9.4 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 4 หมายถึง หน่วยงานที่มีรายได้รวมต่อปี
รองลงมาเป็นลำดับที่ 3 (3,000,000 – 6,000,000 บาท)

9.5 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 5 หมายถึง หน่วยงานที่มีรายได้รวมต่อปี
รองลงมาเป็นลำดับที่ 4 (ไม่เกิน 3,000,000)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดบทบาทของบุคคลของ อัลพอท (Allport, 1968) กับแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของ กิบสัน (Gibson, 1995) โดยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การรับรู้บทบาทโดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ความคาดหวังในบทบาท มโนคติบทบาทของบุคคล การยอมรับในบทบาท การปฏิบัติตามบทบาท และการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นพบสภาพการณ์จริง การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ดังแผนภาพที่ 1

ตัวแปรพยากรณ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา